

PRIKAZI I OSVRTI

**GRAČANIČKI
GLASNIK**
časopis za kulturnu
historiju

Broj 39, godina XX,
maj, 2015. [str. 184-185]

© Monos 2015

Prof. dr. Dževad Drino, Istorija pravnih institucija

Visoka škola "Primus" Gradiška, 2014.

**Dr.sc. Omer Hamzić, Benamina
Londrc, MA**

U ovoj, po obimu nevelikoj knjizi, na svega 152 stranice teksta sažeta je historijsko-pravna materija koja povezuje: Opštu historiju države i prava, Rimsko pravo i Moderne pravne kodifikacije. Tri oblasti pravne nauke, koje se detaljno i obimno izučavaju i koje predstavljaju posebne predmete na pravnim studijima, po prvi put su jako dobro uvezane u jednoj knjizi. Prvenstveno je namijenjena onima koji se bave izučavanjem pravne historije općenito, ali i za istoimeni predmet, kao njegov prateći udžbenik. "Istorija pravnih institucija" može biti od izuzetne pomoći, kako studentima, tako i nastavnom kadru kao odličan izvor za pripremu predavanja. Od posebnog je značaja za sve one koji se bave pravnom naukom, historijskom naukom, te za sve one koji žele da otkriju jedan novi ugao izučavanja historije pravnih institucija.

"Prolazak" kroz vjekove putevima razvoja pravnih institucija nije jednostavan zadatak. Mogućnost da se važne stvari ne spomenu, suprotstavlja se zahtjevu da se obimna i složena materija izloži jasno i koncizno. Dugi vremenski period koji se prati nije bilo lahko predstaviti na dosta ograničenom prostoru knjige. Trebalo je savladati realnu opasnost da se nešto važno iz te građe ne izostavi ili nedovoljno objasni. Svjestan tih problema, autor ih je uspješno savladao, kreirajući štivo krcato informacijama i činjenicama, ali za potencijalne čitaoce i korisnike, dosta prohodno i čitljivo.

Tako je knjiga, uz primjenu primjerene naučne metode, postepeno razvijana od osnovnih pojmova o nastanku i razvitku pravne historije, preko prvih pravnih drža-

va i temelja prava, pa do modernih država i njihovog prava. Kompozicijom članaka knjiga dobija izuzetno dinamičan tok, primjeren sadržaju i važnosti teme.

Knjiga se sastoji od 15 temeljnih cjelina. Prva ima naslov "Istorija pravnih institucija kao poseban predmet". Podijeljena je u tri poglavlja: "Historija prava i uporedno pravo", "Nastanak i razvitak pravne historije" i "Pravni izvori". Druga tematska cjelina pod naslovom "Prvobitna zajednica" obuhvata dva poglavlja: "Organizacija društva" i "Društvene norme". Treću cjelinu pod naslovom "Nastanak pravnih država i pisanog prava u starom vijeku" autor je podijelio na 5 poglavlja: "Istočne despotije", "Egipat", "Vavilon", "Hetitska država i pravo", "Starojevrejska država i pravo", a četvrtu pod naslovom "Pravne institucije antičke Grčke" na četiri: "Gortinski zakonik", "Sparta", "Atina", "Helenističke monarhije". Peta cjelina nosi naslov "Osnovi rimskog prava", najveća je po obimu (67 strana) i sastoji se od 6 poglavlja: "Istorija Rima", "Statusno pravo", "Stvarno pravo", "Obligaciono (obvezno) pravo", "Nasljedno pravo", i "Rimski građanski postupak". Poglavlje "Obligaciono (obvezno) pravo" je obimnije od ostalih i sastoji se od 5 potpoglavlja, i to: "Opšti dio", "Obaveze iz kontrakata (*obligationes ex contracto*)", "Kvazikontrakti", "Delikti (*obligationes ex delicto*)", "Kvazidelikti". Šesta tematska cjelina pod naslovom "Istorija pravnih institucija u srednjem vijeku" ima samo jedno izdvojeno poglavlje pod naslovom "Germanske države". Sedma cjelina je pod naslovom "Vizantija", osma je posvećena Rusiji, dok deveta govori o Islamskoj državi i obuhvata dva poglavlja: "Nastanak i razvoj" i "Osmansko pravo". Deseta tematska cjelina nosi naslov "Šerijatsko pravo", jedanaesta govori o "Kanonskom pravu", dvanaesta je posvećena "Nastanku i razvitku Engleske

države" trinaesta "Stvaranju moderne države i prava", četrnaesta tematizira "Nastanak Sjedinjenih Američkih Država", a posljednja, petnaesta "Francusku republiku".

Na samom kraju knjige autor je čitaocima preporučio listu odabrane literature.

Uvidom u sadržaj knjige, može se zaključiti da je obim pojedinih njenih dijelova srazmjernan važnosti materije koja se izlaže. Jasnoća i preglednost izložene materije kao i tečnost njene prezentacije, olakšat će proces usvajanja znanja, a svima onima koji imaju odrađena saznanja o materiji, pomoći će da ih prošire i poslože na jedan nov način kojim je autor knjige objedinio tri pravne oblasti. Svakako, i otvoriti vrata za dublje ulaženje u Opću historiju države i prava. Pristupačnosti knjige doprinosi i adekvatno upotrijebljena naučna i stručna terminologija, pojašnjeni ili prevedeni strani pojmovi i povezanost dijelova koji se koherentno spajaju i logično nastavljaju jedan za drugim. Tako koncipirana, ova knjiga, uz kvalitetnu prezentaciju složene i obimne materije, predstavlja i značajan doprinos metodici nastave navedenih predmeta na pravnim visokoškolskim ustanovama, te će pozitivno uticati i na sam kvalitet podučavanja.

Iako je autor knjige bio suočen sa relativno "skućenim prostorom", uspio je ipak napisati knjigu koja, po svom kvalitetu i načinu izlaganja, može biti, ne samo solidna podloga za dalja historijsko-pravna istraživanja, već i očigledan primjer kako udžbenik može biti istovremeno i nastavni koncept i djelo koje će doprinijeti daljem razvoju znanosti. Sve navedeno preporučuje ovo štivo širem krugu čitalaca, a posebno onima koji će u njemu pronaći inspiraciju da istražuju, pišu i pronalaze nove uglove analiziranja historije pravnih institucija.